

КАРАМУШКА В.І., ШМАТКО А.І. (УКРАЇНА, КИЇВ)

ДИСТАНЦІЙНИЙ МОНІТОРИНГ ПОЖЕЖ НА ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЯХ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ 2021-2022 рр.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»
04070, вул. Сковороди, 2, Київ, Україна; karamushka@ukma.edu.ua

Abstract. The article presents data and discusses the dynamics and scale of fires in the natural protected areas of the Kherson region for the period from August 2022 to November 2023. The number of fires increased many times in 2022 compared to 2020, and heat maps show a significant spread of fires into protected areas. These data are part of the monitoring of the fire situation in the south of Ukraine after the invasion of Russian troops.

Пожежі в природних системах є досить поширеним явищем практично на всіх континентах планети. Від пожеж потерпають і природні системи України, причому тут виявлено тренд до зростання кількості великих пожеж високої інтенсивності. Лише незначний відсоток інцидентів є результатом впливу природних факторів, тоді як причини переважної більшості пожеж пов'язані з людським фактором. Особливо потужним пірогенним фактором є воєнні дії. Саме бойові дії спричинили значну кількість пожеж, які уразили території Луганської та Донецької областей у 2014 р. Внаслідок бойових дій, викликаних повномасштабним вторгненням військ РФ в Україну у лютому 2024 р., були уражені вогнем значні урбанізовані, сільськогосподарські та природні території. Херсонська область, у якій найвищий в країні відсоток заповідних земель, стала одним з найбільш постраждалих від вогню регіонів. Мета цієї роботи – відстежити пожежну ситуацію на заповідних територіях з другої половини 2020 р. по жовтень 2023 р. В роботі використані лише дані дистанційного зондування Землі. Дані про пожежні інциденти за довоєнний (01.08.2020 - 01.02.2022) та повоєнний (01.02.2022 – 01.10.2023) періоди завантажені з сервісу NASA Firms та опрацьовані у системі QGIS. Результати, представлені на узагальненому рисунку, не стали неочікуваними.

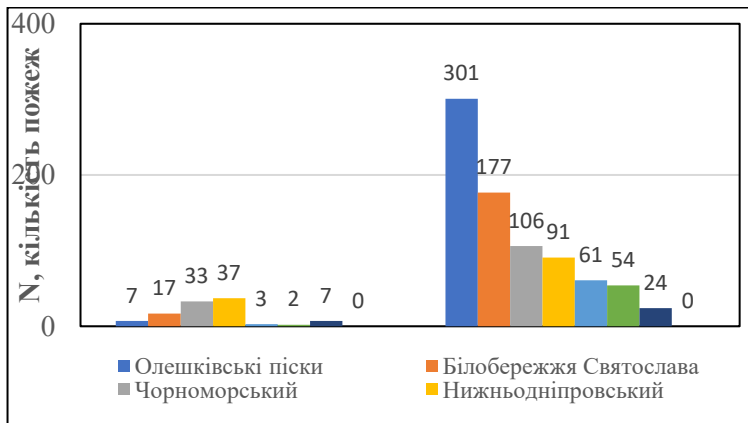

Рис. 1. Кількість пожеж, зафіксованих сервісом NASA Firms, за періоди 01.08.2020 – 01.02.2022 (ліворуч) і 01.02.2022 – 01.10.2023 (праворуч) на заповідних територіях.

Дані щодо кількості пожеж є дискусійними, але тенденції вони відображують адекватно. Видно, що кількість пожежних інцидентів у заповідниках зросла в рази після лютого 2022 р.

НПП «Олешківські піски» пережив найбільшу кількість пожеж у 2022 р. Теплові карти території НПП свідчать про те, що зареєстровані у воєнні місяці пожежі були локалізовані по периметру парку. Пустельна частина парку є бідною на рослинність, але вона оточена лісовим поясом, який і був найбільше вражений вогнем. Теплові карти як локалітети пожеж БЗ «Асканія-Нова» показали, що в довоєнний період пожежі траплялися практично поза межами заповідника, тоді як після вторгнення РФ неодноразово від пірогенного фактора страждала саме заповідна зона. Неураженою, згідно з даними NASA Firms, залишилася лише територія Азово-Сиваського НПП, тоді як вся територія Джарилгацького НПП неодноразово була охоплена вогнем у 2022 р. Теплові карти дають змогу встановити найбільш постраждалі заповідні та прилеглі території, а динаміка пожежних інцидентів вказує на їх поступове зниження у 2023 р. Ці дані є частиною результатів моніторингу пожежної ситуації на півдні України після вторгнення військ РФ.